

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 189/2020-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Patrik HOLINGA s. r. o., Hrnčiarska 2/A, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Patrik Holinga, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2682/2012, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2682/2012 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2682/2012 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 675,43 € (slovom šesťstosedemdesiatpäť eur a štyridsaťtri centov), ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť na účet advokátskej kancelárie JUDr. Patrik HOLINGA s. r. o., Hrnčiarska 2/A, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2682/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení povinného sporovou stranou napadnutého exekučného konania. Sťažovateľ podal návrh na zastavenie exekučného konania (doručený okresnému súdu 26. februára 2016) odôvodnený tým, že exekučný titul, ktorým je rozhodcovský rozsudok, je nevykonateľný a exekúcia neprípustná, keďže rozhodcovská doložka sa nachádzala v časti všeobecne obchodné podmienky poisťnej zmluvy, ktorú uzavrel ako spotrebiteľ bez jej osobitného dojednaní. Ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve. Od podania tohto návrhu uplynuli už skoro 4 roky bez rozhodnutia súdu.

3. K predmetu konania sťažovateľ uviedol:

„Sťažovateľ má za to, že samo o sebe viac ako 4 ročné trvanie konania je celkom jednoznačne neprimerané, neospravedlňiteľné a nedôvodné (rovnako tak Ústavný súd SR konštatoval aj v náleze IV. ÚS 116/2012-37 zo dňa 31. mája 2012).

Rovnako uvádzame, že v súčasnej dobe súdny exekútor... vydal dňa 21.01.2020 Exekučný príkaz na vykonanie exekúcie zrážkami zo mzdy a iných príjmov sťažovateľa pod spisovou značkou EX 22252/12 a zráža mzdu sťažovateľovi bezdôvodne.

Z dôvodu, že Okresný súd Košice II je nečinný, dochádzalo a aj v súčasnosti dochádza k tomu, že bankový účet sťažovateľa je blokován exekútorským úradom a nemôže si otvoriť nový bankový účet, čím je sťažovateľ obmedzovaný v osobnom aj pracovnom živote a to už niekoľko rokov bezdôvodne. ...Ukončenie tohto konania má pre sťažovateľa zásadný význam, v zmysle právnej istoty. Sťažovateľ nedal svojim správaním dôvod na priesťahy v konaní.“

4. Na základe tejto sťažnostnej argumentácie sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom v tomto znení:

„Základné právo [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 39Er/2682/2012 porušené bolo.

Okresnému súdu Košice II sa v konaní pod sp. zn. 39Er/2682/2012 ukladá vo veci konať.

[REDAKOVANÉ]... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1.000 € (slovom tisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

[REDAKOVANÉ]... priznáva úhradu trov konania v sume 450,28 €, ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu...“

5. Požadované finančné zadosťučinenie sťažovateľ odôvodňuje ujmou, ktorá mu vznikla v súvislosti s bezdôvodným predlžovaním stavu právnej neistoty, keďže o jeho veci nebolo rozhodnuté v primeranej lehote.

6. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 189/2020 z 28. apríla 2020 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľa

7. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu listom sp. zn. 1 SprV 320/2020 z 18. mája 2020 oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti, a priebeh napadnutého konania zhrnul takto:

- „- *dňa 20.08.2012 doručená súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie,*
- *dňa 31.08.2012 vyzvaný súdny exekútor na doplnenie žiadosti o udelenie poverenia,*
 - *dňa 19.09.2012 doručené súdu doplnenie žiadosti - doplnenie podkladov,*
 - *dňa 08.10.2012 vydané poverenie na výkon exekúcie,*
 - *dňa 26.02.2016 doručený súdu návrh povinného na zastavenie exekúcie,*
 - *dňa 24.01.2019 vyzvaný nútený správca podstaty na vyjadrenie k návrhu povinného na zastavenie exekúcie,*
 - *dňa 10.08.2017 oznámenie núteného správcu oprávneného, že netrvá na vydaní poverenia a žiada zastavenie konania,*
 - *dňa 04.02.2019 doručené súdu oznámenie správcu konkurznej podstaty k návrhu povinného na zastavenie exekúcie - nie je oprávnený k procesnej aktivite, dňa 05.02.2019 vyzvaný Okresný súd Košice I o oznámenie zmeny správcu konkurznej podstaty úpadcu,*
 - *dňa 24.04.2019 oznámenie Okresného súdu Košice I o neustanovení správcu.*
 - *dňa 19.02.2020 vyzvaný nový správca konkurznej podstaty na vyjadrenie k návrhu povinného na zastavenie exekúcie,*
 - *dňa 13.05.2020 oznámené súdnemu exekútorovi, že z dôvodu nadobudnutia účinnosti zákona č. 233/2019 Z.z. o ukončení exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, je exekúcia zastavená.*

S poukazom na vyššie uvedenú chronológiu úkonov vo veci podľa môjho názoru možno konštatovať, že došlo k obdobiu nečinnosti do 31.12.2019.“

Predseda okresného súdu uviedol ako príčinu vzniknutých prietahov významnú dlhotrvajúcu personálnu poddimenzovanosť okresného súdu v exekučnom oddelení, enormný nápad vecí a poukázal na rôzne štatistické ukazovatele na podporu svojich tvrdení.

8. Ústavný súd overil priebeh napadnutého konania porovnaním prehľadu vykonaných procesných úkonov vypracovaného okresným súdom s obsahom zapožičaného súdneho spisu, a keďže mu zodpovedal, pre potreby ďalšieho konania z neho vychádzal.

9. Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním z 11. júna 2020 zotrvala na ústavnej sťažnosti, uviedla, že na vykonaní ústneho pojednávania ústavným súdom netrvá, a k veci doplnila, že podľa názoru sťažovateľa nejde o objektívne dôvody, ktoré by ospravedlňovali 4-ročné rozhodovanie okresného súdu vo veci, ktorá je obdobná s inými. Dôsledkom nečinnosti okresného súdu je bezdôvodné blokovanie bankového účtu sťažovateľa exekútorom po neprimerane dlhú dobu, čo spôsobuje ťažkosti v jeho osobnom a pracovnom živote.

10. Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúra

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

IV.

Právne posúdenie veci

16. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie vo všeobecnosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov. Ani okolnosti daného prípadu neodôvodňujú záver o skutkovej či právnej zložitosti veci. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu, ako aj ESLP časovo zvlášť prioritizovaný.

17. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu predmetného konania významnejšou mierou.

18. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že odo dňa podania návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie, t. j. 26. februára 2016, okresný súd vykonával len úkony smerujúce k zisteniu osoby oprávnenej konať v mene oprávneného. Dňa 10. augusta 2017 aj nútený správca oprávneného navrhol zastavenie konania. Dňa 13. mája 2020 (po podaní ústavnej sťažnosti, pozn.) oznámil okresný súd exekútorovi, že sú splnené predpoklady pre zastavenie exekúcie v zmysle zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O návrhu sťažovateľa teda nebolo vecne rozhodnuté ani po štyroch rokoch a k nastoleniu jeho právnej istoty v konečnom dôsledku dôjde z iných dôvodov.

20. Pokiaľ okresný súd poukazuje na nedostatočné personálne obsadenie súdu a množstvo nevybavených súdnych prípadov, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) konštatuje, že nedostatočné materiálno-technické vybavenie a poddimenzované personálne obsadenie súdu nemôže byť na ťarchu účastníkom konania a nemôže zbaviť okresný súd zodpovednosti za vzniknuté prieťahy.

21. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania o návrhu na zastavenie exekúcie (viac ako 4 roky) bez rozhodnutia o návrhu a vzhľadom na zistený neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

23. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, keďže okresný súd oznámením adresovaným súdnemu exekútorovi 14. mája 2020 len inicioval vydanie upovedomenia súdneho exekútora o zastavení exekúcie, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 2682/2012 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

28. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez rozhodnutia o návrhu, ako aj zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu a s prihliadnutím na sťažovateľom uplatňovanú výšku zadosťučinenia, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

VII. Trovy konania

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

30. Úspešný sťažovateľ si uplatnil právo na náhradu trov konania.

31. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie vyjadrenia k veci) a režijného paušálu k trom úkonom podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 675,43 € vrátane DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky (výrok 4 nálezu).

32. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

33. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu